

EDGAR DEGAS † 1834—1917.

Ver van het oorlogstooneel, maar in een van die verschrikkelijke laatste jaren, stierven nu drie groote kunstenaars, drie van de grootsten der 19e eeuw: Odilon Redon, Matthijs Maris en Edgar Degas. Zij waren allen bejaard, en hun dood brengt geen bitterheid mee, als het verscheiden van jongeren, die zich nog niet geheel hebben uitgesproken. Maar met elk van hen kent een groot ideaal een vertegenwoordiger minder, en wij hebben idealen (andere dan menschen-verdervende) nu zoozeer noodig, en zien ze zoo gaarne levend onder ons.

Hij was een groot schilder, Degas, maar zonder daardoor een beperking te bedoelen, kan men nog juister zeggen: een groot teekenaar. Want in de taal van het schilderen is de groote vormduiding toch het meest nog het werk van den teekenaar. Hij was impressionist, in zekeren zin de impressionist bij uitnemendheid, omdat hij de werkelijkheid op heeterdaad betrapte, in voorbereidende of teruggetrokken handelingen; een vrouw

die zich binnenkamers baadt, een danseres die zich oefent voor de uitvoering, een paard dat getraind wordt voor den ren, — maar hij was er niet één die de impressie gaf om zichzelf, doch om er de

natuur in haar onbevangenheid te zekerder te kunnen opsporen, de natuur die niet poseert. Wat in anderer kunst zoo veel bij draagt tot onze bewondering: de ordening van het geheel, de keuze van het moment, de áfheid van een geval, komt bij hem geheel niet in aanmerking. Bij alles is gedacht aan de meest scherpe karakteristiek, en het gekunstelde, het opgemaakte is zoozeer vermeden, bijna met fanatisme vermeden, dat zelfs het kunstig samenstel, dateen „schilderij” maakt, als maatstaf vervalt. Het is niet dat hij geen compositeur zou zijn, maar hij is geen

E. DEGAS. MORGENTOILET.

compositeur van het evenwicht, doch van de beweging. De beweging is inderdaad wat hij najaagt, wat hij uitdrukt, de beweging als plotseling vastgehouden, overtuigend en waar, maar in zichzelf een complex van kleinere acties, datgene wat ons oog opneemt, niet wat de moment-